

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΜΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 12/11/2008

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΓΑΖΩΝΑΣ ΘΩΜΑΣ / ΜΟΥΤΖΟΥΡΗ ΕΛΕΝΗ

A.M: 1207M065 / 1207M067

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 16^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

«ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ»

DERMOT McALEESE: «Οικονομική για Επιχειρησιακές Σπουδές»

Στο εν λόγω κεφάλαιο εξετάζουμε τις επιχειρηματικές διακυμάνσεις και προβλέψεις. Οι διακυμάνσεις της οικονομικής ανάπτυξης αποτελούν ενδημικό χαρακτηριστικό των βιομηχανικών οικονομιών, καθώς, τις περιόδους ανάπτυξης που ξεπερνούν το μέσο όρο, ακολουθούν συνήθως, περίοδοι ανάπτυξης κάτω του μέσου όρου. Οι μακροοικονομικοί κύκλοι πρέπει να διαχωρίζονται από τις διακυμάνσεις στη δραστηριότητα συγκεκριμένων κλάδων. Από επιχειρηματικής πλευράς η χρονική στιγμή εκδήλωσης και η διάρκεια των διακυμάνσεων της οικονομικής δραστηριότητας έχει επιπτώσεις στις τιμές των προϊόντων και τα εταιρικά κέρδη.

Δύο πρώτοι ορισμοί των εννοιών «κύκλος» ή «διακυμάνσεις» θα μπορούσαν να ήταν οι ακόλουθοι: α.) ο «κύκλος» αντιστοιχεί στην ύπαρξη τακτών διακυμάνσεων ίσου μεγέθους και διάρκειας β.) επειδή, όμως, οι οικονομικές διακυμάνσεις στην πραγματικότητα είναι αρκετά άτακτες (δηλ. υπάρχουν ανώτερα και κατώτερα σημεία στο ΑΕΠ, αλλά το χρονικό διάστημα που τα χωρίζει και το μέγεθος της απόστασης μεταξύ ανώτερου και κατώτερου σημείου ποικίλλουν κατά περίπτωση) για την καλύτερη περιγραφή του φαινομένου χρησιμοποιείται ο όρος «διακυμάνσεις».

Με τον όρο **οικονομικοί κύκλοι** αναφερόμαστε σε διακυμάνσεις της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας, οι οποίες διαχέονται ευρέως σε ολόκληρη την οικονομία και έχουν αναγνωρίσιμα ανώτερα και κατώτερα σημεία. Η ανάκαμψη και η επέκταση ακολουθούνται από ύφεση και συστολή.

Βάσει ερευνών ορισμένα από τα κυριότερα στοιχεία των επιχειρηματικών διακυμάνσεων για τα τελευταία 40 χρόνια είναι τα ακόλουθα: 1.) στις μεγαλύτερες

βιομηχανικές χώρες έχουμε σχετικά σπάνια εμφάνιση αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης, αλλά και 2.) σημαντικές διακυμάνσεις γύρω από το μέσο όρο και τη γενικότερη τάση των ρυθμών ανάπτυξης 3.) δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη συστηματικών μακροπρόθεσμων κύκλων 4.) οι μεγάλες περίοδοι ευημερίας και ταχείας ανάπτυξης ακολουθούνται συνήθως, αργά ή γρήγορα, από μία σχετική ή σε απόλυτα μεγέθη, ύφεση 5.) οι γρήγορα αναπτυσσόμενες οικονομίες αντιμετωπίζουν κύκλους μεγέθυνσης 6.) μεταπολεμικά στις βιομηχανικές χώρες η ένταση και η διάρκεια των υφέσεων έχει μετριαστεί. Οι οικονομίες αυτών των χωρών διατηρήθηκαν κατά μέσο όρο τρεις φορές περισσότερο στη φάση ανόδου του κύκλου αντί στη φάση της ύφεσης 7.) υπάρχει μεγάλος βαθμός συγχρονισμού των κύκλων μεταξύ των ευρωπαϊκών οικονομιών αλλά όχι και μεταξύ των ηπείρων. Αυτό συνεισφέρει στο μετριασμό των παγκόσμιων διακυμάνσεων.

Όσον αφορά τον τρόπο αντίδρασης των οικονομικών μεταβλητών σε κάθε στάδιο του κύκλου, θα λέγαμε ότι ποικίλει και αναλόγως αυτού διακρίνουμε τρεις κατηγορίες μεταβλητών: α.) τις κυκλικές μεταβλητές, οι οποίες αντιδρούν σύμφωνα με τον κύκλο, δηλ. αυξάνονται ή μειώνονται καθώς το συνολικό προϊόν αυξάνεται ή μειώνεται β.) τις αντικυκλικές μεταβλητές οι οποίες μειώνονται ή αυξάνονται καθώς η συνολική εκροή αυξάνεται ή μειώνεται και γ.) τις ακυκλικές μεταβλητές των οποίων οι αξίες παραμένουν σχετικά ανεπηρέαστες από τις διακυμάνσεις των συνολικών οικονομικών μεταβλητών.

Ως αιτίες πρόκλησης των οικονομικών κύκλων θεωρούνται ένα σύνολο παραγόντων. Κάποιες θεωρίες εκλαμβάνουν ως κύριο αίτιο την εγγενή αστάθεια της ελεύθερης αγοράς, άλλες τον ρόλο των απρόβλεπτων εξωτερικών γεγονότων, ενώ ως άλλες αιτίες των οικονομικών κύκλων αναγνωρίζονται οι διακυμάνσεις που προκαλούνται από την εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής και οι τραπεζικές και χρηματοοικονομικές κρίσεις.

Η **κεϋνσιανή οικονομική** αποδίδει τους κύκλους στις μεταβολές της συνολικής ζήτησης, που προκαλείται κυρίως από την ευμετάβλητη συμπεριφορά των επενδύσεων. Αν υποθέσουμε ότι αυξάνονται οι επενδύσεις λόγω μιας αισιόδοξης εκτίμησης των μελλοντικών οικονομικών προοπτικών αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση των πωλήσεων σε ολόκληρη την οικονομία. Η επακόλουθη άνοδος της συνολικής ζήτησης θα δώσει περαιτέρω ενίσχυση στις επενδύσεις. Τα αποθέματα των επιχειρήσεων δεν θα επαρκούν και θα αναγκαστούν να παραγγείλουν καινούρια. Αυτή η κίνηση θα δώσει μια ακόμη ώθηση στην συνολική ζήτηση, ενώ θα δικαιολογεί και τις προσδοκίες των αρχικών επενδυτών, καθιστώντας τους ακόμα πιο αισιόδοξους. Έτσι, η οικονομία θα μπει σε φάση ανόδου μέχρι η αγορά να αρχίσει να πιστεύει ότι έχει επιτευχθεί το μέγιστο σημείο. Τότε οι επενδυτές θα

καταστούν πιο προσεκτικοί και η ζήτηση για επιπλέον αποθέματα θα αρχίσει να μειώνεται. Αντιστοίχως, οι επιχειρήσεις θα διστάζουν να απασχολήσουν νέους πόρους στην αύξηση των αποθεμάτων τους και τη διεύρυνση της κεφαλαιακής τους βάσης, με αποτέλεσμα να ξεκινήσει μια σπειροειδής διαδικασία ύφεσης. Η διαδικασία της σωρευτικής και κυκλικής αιτιότητας έχει τυποποιηθεί με *το πρότυπο του πολλαπλασιαστή-επιταχυντή*.

Η *θεωρία του πραγματικού επιχειρηματικού κύκλου* ερμηνεύει τις κυκλικές διακυμάνσεις σε όρους εκκίνησης και κορύφωσης τεχνολογικών αλλαγών. Η βελτίωση της τεχνολογίας οδηγεί σε αύξηση της παραγωγικότητας, σε υψηλότερους πραγματικούς μισθούς και σε μεγαλύτερη προθυμία για εργασία. Οι «κύκλοι» βάσει αυτής της θεωρίας προκαλούνται από ορθολογικούς οικονομικούς παράγοντες και «πραγματικούς» συντελεστές.

Η *θεωρία του πολιτικού επιχειρηματικού κύκλου* εξηγεί τη διακύμανση της οικονομικής δραστηριότητας ανάλογα με το χρόνο των εκλογών. Ενώ, θεωρούμε ότι αποστολή της πολιτικής είναι να μετριάξει τις διακυμάνσεις και όχι να τις δημιουργεί, έχει διαπιστωθεί ότι συχνά τόσο οι νομισματικές όσο και οι δημοσιονομικές πολιτικές καταλήγουν να ενισχύουν τις διακυμάνσεις. Άλλες φορές αυτό οφείλεται σε προβλήματα κατά την εφαρμογή τους ή σε ελλιπή αποτελέσματα και άλλες φορές οφείλεται σε προεκλογικές σκοπιμότητες (δηλ. μία κυβέρνηση για λόγους ψηφοθηρίας και ανανέωσης της εμπιστοσύνης του λαού αγνοεί την ήδη υφιστάμενη πολιτική της).

Μία νεότερη θεωρία (δεκαετία '90) ερμηνεύει των επιχειρηματικών κύκλων αποδίδει αυτούς στις τραπεζικές και χρηματοοικονομικές κρίσεις, αν και αυτού του είδους η κρίση φαίνεται να αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό του συστήματος της αγοράς από παλαιότερα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας κρίσης υπήρξε αυτό των ασιατικών οικονομιών.

Εν κατακλείδι, αυτό που θα λέγαμε σε σχέση με τις θεωρίες των οικονομικών διακυμάνσεων και την ερμηνεία των αιτίων τους είναι, ότι κάθε φορά πρέπει να χρησιμοποιούμε τη θεωρία που μας φαίνεται ως η καταλληλότερη κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες.

Αναφορικά με το εύρος των οικονομικών διακυμάνσεων, θα λέγαμε ότι μεταπολεμικά έχει μειωθεί, ενώ και ο αριθμός των αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης είναι μικρός. Οι υφέσεις των κύκλων έγιναν λιγότερο βαθιές και οι άνοδοι παρατάθηκαν. Αυτό οφείλεται σε τέσσερις παράγοντες: 1.) στο ότι η μεταβολή της σύνθεσης του προϊόντος με τη μετατόπιση του βάρους από τον βιομηχανικό τομέα στον τριτογενή τομέα μείωσε τη συνολική αστάθεια του ΑΕΠ 2.) στο ότι το αυξανόμενο μερίδιο των κρατικών δαπανών στο ΑΕΠ έχει προσθέσει ένα στοιχείο σταθερότητας στην οικονομία (οι κρατικές δαπάνες είναι λιγότερο ευαίσθητες σε

κυκλικές διακυμάνσεις απ' ότι ο ιδιωτικός τομέας) 3.) στο ότι οι αυτόματοι δημοσιονομικοί σταθεροποιητές έχουν την τάση να μετριάζουν τα αποτελέσματα της αστάθειας του ιδιωτικού τομέα και 4.) στον ακτιβισμό της οικονομικής πολιτικής, δηλ. στην πεποίθηση ότι η κυβέρνηση θα θέσει ένα «κατώτατο όριο» κάτω από το οποίο δεν θα πέσει η πραγματική οικονομία και ένα «ανώτερο όριο» πέραν του οποίου θα αποθαρρυνθεί η πραγματική ανάπτυξη. Έτσι, η ετοιμότητα παρέμβασης των κυβερνήσεων για την αποφυγή μιας χρηματοοικονομικής κρίσης ενισχύει την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Σε ότι αφορά τη σχέση των επιχειρηματικών διακυμάνσεων και της οικονομικής ανάπτυξης, τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν την ύπαρξη αρνητικής σχέσης μεταξύ της αστάθειας στην ανάπτυξη μιας χώρας και του ρυθμού ανάπτυξης της. Οι περίοδοι υψηλής αστάθειας συνδέονται με χαμηλότερη μέση οικονομική ανάπτυξη, ενώ σε περιόδους σταθερότητας, η σταθερή ανάπτυξη δημιουργεί ένα κλίμα που ευνοεί την καινοτομία, την προσαρμογή και την διαρθρωτική αλλαγή που με τη σειρά τους δημιουργούν ταχύτερη ανάπτυξη.

Ορισμένοι παράγοντες που μπορούν μελλοντικά να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη αστάθεια είναι η μείωση του σχετικού μεγέθους του δημόσιου τομέα, η διστακτικότητα χρήσης αντικυκλικών πολιτικών και η αυξανόμενη διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας.

Παρά το γεγονός της μείωσης του εύρους των κύκλων δεν παρατηρείται και μείωση της ζήτησης προβλέψεων. Οι προβλέψεις των οικονομικών κύκλων ακολουθούν τα έξης βήματα. Αρχικά εξετάζεται προσεκτικά η συμπεριφορά μιας συγκεκριμένης μεταβλητής (π.χ το ΑΕΠ, τα επιτόκια, ο πληθωρισμός) κατά το παρελθόν. Αυτό επιτυγχάνεται χρησιμοποιώντας οικονομετρικά και μαθηματικά μοντέλα. Σε δεύτερο επίπεδο γίνεται εκτίμηση της ερμηνείας των αποτελεσμάτων των μοντέλων από ειδικούς ανάλογα με τον συγκεκριμένο τομέα και την εξεταζόμενη χώρα. Συχνά, οι μακροοικονομικές προβλέψεις συμπληρώνονται από λιγότερο επίσημες τεχνικές όπως η μελέτη ιστορικών στοιχείων ενώ στην πράξη δεν εξετάζεται διεξοδικά μόνο η ίδια μεταβλητή, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρθηκε σε συνδυασμό με μια άλλη μεταβλητή.

Ωστόσο, πολλές οικονομικές προβλέψεις έχουν αποδειχθεί απογοητευτικά ανακριβείς για τους έξης λόγους: Πρώτον, ένα βασικό πρόβλημα είναι η εξάρτηση των προβλέψεων από προηγούμενα δεδομένα. Ενώ το παρελθόν μπορεί να μοιάζει με καλό οδηγό προβλέψεων του μέλλοντος, δεν καταφέρνει να συμπεριλάβει στην πρόβλεψη τους τις αιφνίδιες διαταραχές της οικονομίας. Δεύτερον, οι παράγοντες που είχαν καθοδηγήσει τους παρελθόντες οικονομικούς κύκλους μπορεί να μην έχουν πλέον σχέση με τον προσδιορισμό του τρέχοντος οικονομικού κύκλου. Για παράδειγμα ο ρόλος των τιμών της ακίνητης περιουσίας, το ύψος του χρέους των

νοικοκυριών, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης δεν είχαν το ίδιο βάρος σε προηγούμενους κύκλους. Τρίτον, οι σχέσεις μεταξύ των κύριων οικονομικών μεταβλητών μπορούν να αλλάξουν με τον καιρό (π.χ σχέση τιμής ακινήτων και εισοδήματος) και τέταρτον οι επίσημες προβλέψεις έχουν την τάση να είναι υπερβολικά αισιόδοξες.

Συνεπώς, αυτό που θα μπορούσαμε να πούμε είναι ότι η οικονομική επιστήμη δεν είναι ιδιαίτερα καλή στο να απαντά σε ερωτήσεις σχετικά με το τι θα συμβεί. Είναι, όμως, πολύ καλή στο να δίνει απαντήσεις και να προσδιορίζει τις συνέπειες για την οικονομία όταν συμβεί ένα γεγονός που την επηρεάζει.

Κλείνοντας, όσον αφορά το ρόλο των προβλέψεων για τις επιχειρήσεις θα λέγαμε ότι έχουν πολλούς λόγους για να τις χρησιμοποιήσουν, όπως π.χ στην περίπτωση της χορήγησης δανείου για μια επένδυση στο μέλλον, όπου οι προβλέψεις επιτοκίων θα μπορούσαν να τις βοηθήσουν να αποφασίσουν το πώς και το πότε θα δανειστούν χρήματα. Επιπλέον, ενσωματώνουν τις οικονομικές αυτές προβλέψεις στις προβολές των πωλήσεων και του κόστους με δυο τρόπους, από την κορυφή προς τα κάτω (top-down) ή από κάτω προς τα πάνω (bottom-up). Οι προβλέψεις από την κορυφή προς τα κάτω ξεκινούν με μακροοικονομικές προβολές, δηλ. με μια σειρά υποθέσεων οι οποίες αφορούν τα επιτόκια, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, τη δημοσιονομική πολιτική και υπολογίζουν τις συνέπειες αυτών των προβόλων για την επιχείρηση. Η μέθοδος αυτή θα πρέπει να συγκρίνεται με τις προβλέψεις από κάτω προς τα πάνω που βασίζονται στις απόψεις των υπεύθυνων πωλήσεων και λαμβάνουν υπόψη τους συγκεκριμένους παράγοντες που επηρεάζουν τις πωλήσεις των προϊόντων της εταιρείας.

Έτσι, παρά το γεγονός ότι οι προβλέψεις δεν είναι πάντα ακριβείς, μπορούν να αποτελέσουν για μια επιχείρηση ένα μέσο μείωσης της αβεβαιότητας, χωρίς να την εξαφανίσουν, ενώ μπορούν να φανούν χρήσιμες και ως πηγές πληροφόρησης, θέτοντας την μπροστά σε πιθανές εξελίξεις που την ενδιαφέρουν.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΕΦ. 16

- Η έννοια του κύκλου και η έννοια της διακύμανσης.
- Οι οικονομικοί κύκλοι και τα χαρακτηριστικά τους.
- Η διάκριση των οικονομικών μεταβλητών ανάλογα με τον τρόπο αντίδρασης τους στις μεταβολές της οικονομικής δραστηριότητας κατά την διάρκεια ενός κύκλου.
- Τα αίτια των οικονομικών διακυμάνσεων – Θεωρίες ερμηνείας.
- Τα αίτια μείωσης του εύρους των κύκλων.
- Η σχέση των επιχειρηματικών διακυμάνσεων και της ανάπτυξης.
- Οι προβλέψεις των οικονομικών κύκλων.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

- ✿ **ΑΕΠ:** Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι η συνολική αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία κατά τη διάρκεια μιας περιόδου από συντελεστές παραγωγής που ανήκουν στους κατοίκους της χώρας.
- ✿ **Ακυκλική μεταβλητή:** είναι η μεταβλητή η οποία δεν μεταβάλλεται όταν μεταβάλλεται το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ υπηρεσίες υγείας, βασικά τρόφιμα, εξαγωγές, α' βάρθια εκπαίδευση).
- ✿ **Αντικυκλική μεταβλητή:** είναι η μεταβλητή η οποία μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ ποσοστό ανεργίας, ισοζύγιο εξωτερικού εμπορίου, πτωχεύσεις κλπ).
- ✿ **Αρχή του επιταχυντή:** είναι μια θεωρία προσδιορισμού του επιπέδου των επενδύσεων, σύμφωνα με την οποία το ύψος των επενδύσεων αποτελεί συνάρτηση των μεταβολών του προϊόντος της οικονομίας.
- ✿ **Αυτόματοι δημοσιονομικοί σταθεροποιητές:** είναι θεσμοθετημένα μέτρα που περιορίζουν αυτόματα το εύρος των κυκλικών διακυμάνσεων στην οικονομία.
- ✿ **Δημοσιονομική Πολιτική:** είναι η πολιτική εκείνη, η οποία επηρεάζοντας και χρηματοδοτώντας τα μεγέθη των προϋπολογισμών του δημοσίου τομέα, επιδιώκει σταθεροποίηση του εισοδήματος και του προϊόντος της οικονομίας στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης χωρίς αύξηση των τιμών (πληθωρισμό).
- ✿ **Ενδογενείς θεωρίες:** βασίζονται στην υπόθεση ότι οι διακυμάνσεις της οικονομικής δραστηριότητας οφείλονται στην εγγενή αστάθεια της ελεύθερης αγοράς.
- ✿ **Εξωγενείς θεωρίες:** βασίζονται στην υπόθεση ότι οι διακυμάνσεις της οικονομικής δραστηριότητας οφείλονται σε εξωτερικά αίτια.

- **Θεωρία του πολιτικού επιχειρηματικού κύκλου:** είναι η θεωρία που εξηγεί την διακύμανση της οικονομικής δραστηριότητας ανάλογα με τον χρόνο των εκλογών.
- **Κυκλική μεταβλητή:** είναι η μεταβλητή η οποία μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ βιομηχανική παραγωγή, επενδύσεις, τιμές εμπορευμάτων, επιχειρηματικά κέρδη κλπ).
- **Μακροοικονομική Πρόβλεψη:** βασίζεται στην ύπαρξη βάσεων δεδομένων για πραγματικά οικονομικά μεγέθη (π.χ, ΑΕΠ, απασχόληση, πληθωρισμός) και στην χρησιμοποίηση οικονομετρικών μοντέλων.
- **Οικονομικός κύκλος:** είναι οι διακυμάνσεις της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας που διαχέονται ευρέως σε ολόκληρη την οικονομία και έχουν αναγνωρίσιμα ανώτατα και κατώτατα σημεία.
- **Πληθωρισμός:** είναι το φαινόμενο της συνεχούς ανόδου του γενικού επιπέδου των τιμών.
- **Πρόβλεψη:** η χρησιμοποίηση οικονομετρικών και μαθηματικών μοντέλων για την εκτίμηση της μελλοντικής συμπεριφοράς μιας μεταβλητής.
- **Συναλλαγματική ισοτιμία:** είναι η τιμή του συναλλάγματος που συμβατικά ορίζεται ως το ποσό του νομίσματος μιας χώρας που πρέπει να πληρωθεί για κάθε μονάδα του νομίσματος μιας άλλης χώρας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ-ΚΕΦ.16

- 1) Ο όρος «κύκλος» αντιστοιχεί στην ύπαρξη:
  - α) τακτών διακυμάνσεων ίσου μεγέθους και διαφορετικής διάρκειας
  - β) τακτών διακυμάνσεων διαφορετικού μεγέθους και διάρκειας
  - γ) τακτών διακυμάνσεων ίσου μεγέθους και διάρκειας
  - δ) άτακτων διακυμάνσεων ίσου μεγέθους και διάρκειας
  - ε) τίποτα από τα παραπάνω

- 2) Οι οικονομικοί κύκλοι ορίζονται ως:
  - α) διακυμάνσεις της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας
  - β) διακυμάνσεις στο επίπεδο της βιομηχανικής παραγωγής
  - γ) διακυμάνσεις σε ένα τομέα της οικονομικής δραστηριότητας
  - δ) διακυμάνσεις στο επίπεδο του πληθωρισμού
  - ε) όλα τα παραπάνω

- 3) Ποιο από τα παρακάτω δεν αποτελεί χαρακτηριστικό των οικονομικών κύκλων τα τελευταία 40 χρόνια;
  - α) η μεγάλη συχνότητα αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης
  - β) η έλλειψη στοιχείων που να αποδεικνύουν την ύπαρξη συστηματικών μακροπρόθεσμων κύκλων
  - γ) ο μετριασμός της έντασης και της διάρκειας των υφέσεων
  - δ) η αντιμετώπιση κύκλων μεγέθυνσης από τις αναπτυσσόμενες χώρες
  - ε) ο μεγάλος βαθμός συγχρονισμού των κύκλων μεταξύ των ευρωπαϊκών οικονομιών αλλά όχι και μεταξύ των ηπειρών

- 4) Ο μικρός βαθμός συγχρονισμού των κύκλων μεταξύ των οικονομιών των διαφόρων ηπειρών μπορεί να οδηγήσει:
  - α) σε εξάπλωση της ύφεσης
  - β) σε μετριασμό των παγκόσμιων διακυμάνσεων
  - γ) σε καμία επίδραση στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα
  - δ) σε καλύτερη λειτουργία των αγορών χρήματος
  - ε) τίποτα από τα παραπάνω

- 5) Στην θεωρία των οικονομικών διακυμάνσεων η βιομηχανική παράγωγή είναι:
  - α) κυκλική μεταβλητή
  - β) αντικυκλική μεταβλητή
  - γ) ακυκλική μεταβλητή
  - δ) ενδογενής μεταβλητή
  - ε) εξωγενής μεταβλητή

- 6) Μια μείωση της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας θα έχει μηδενικό αποτέλεσμα:
  - α) στην βιομηχανική παράγωγή
  - β) στο ποσοστό ανεργίας
  - γ) στις εισαγωγές
  - δ) στις επενδύσεις
  - ε) στις υπηρεσίες υγείας

- 7) Μία αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας θα οδηγήσει σε:
- α) αύξηση των τιμών εμπορευμάτων και σε μείωση των επιχειρηματικών κερδών
  - β) αύξηση των τιμών εμπορευμάτων και των επιχειρηματικών κερδών
  - γ) μείωση των τιμών εμπορευμάτων και των επιχειρηματικών κερδών
  - δ) μείωση των επενδύσεων
  - ε) κανένα από τα παραπάνω
- 8) Μια αύξηση στο συνολικό προϊόν της οικονομίας θα οδηγήσει σε:
- α) αύξηση του ποσοστού ανεργίας
  - β) μείωση του ποσοστού ανεργίας
  - γ) μείωση των βραχυπρόθεσμων αποθεμάτων
  - δ) μείωση της βιομηχανικής παράγωγης
  - ε) (β) και (γ)
- 9) Ποιό από τα παρακάτω δεν αποτελεί θεωρία ερμηνείας των οικονομικών επιχειρηματικών κύκλων;
- α) η θεωρία του πολιτικού επιχειρηματικού κύκλου
  - β) η αρχή του επιταχυντή
  - γ) η θεωρία του πραγματικού επιχειρηματικού κύκλου
  - δ) η θεωρία παιγνίων
  - ε) (α) και (δ)
- 10) Η αρχή του επιταχυντή αναφέρεται στη σχέση μεταξύ:
- α) πληθωρισμού και ανεργίας
  - β) επένδυσης και επιτοκίου
  - γ) επένδυσης και εισοδήματος
  - δ) μισθών και απασχόλησης
  - ε) κανένα από τα παραπάνω
- 11) Σύμφωνα με την αρχή του επιταχυντή, η επένδυση:
- α) είναι υψηλότερη όταν το πραγματικό επιτόκιο είναι χαμηλό
  - β) παραμένει σχετικά σταθερή κατά τη διάρκεια του χρόνου
  - γ) είναι υψηλή όταν η παραγωγή μειώνεται
  - δ) είναι υψηλή όταν τα κέρδη των εταιρειών είναι υψηλά
  - ε) κανένα από τα παραπάνω
- 12) Σύμφωνα με την θεωρία του πραγματικού επιχειρηματικού κύκλου:
- α) η ύφεση εξηγείται ως περίοδος τεχνολογικής οπισθοδρόμησης
  - β) η ύφεση είναι αποτέλεσμα της αύξησης της ποσότητας του χρήματος
  - γ) οι οικονομικές διακυμάνσεις προκαλούνται από τη χαμηλή ζήτηση για καταναλωτικά αγαθά
  - δ) οι οικονομικές διακυμάνσεις προκαλούνται λόγω ανάληψης μεγάλου όγκου επενδύσεων
  - ε) κανένα από τα παραπάνω

- 13) Σύμφωνα με τη θεωρία του πολιτικού επιχειρηματικού κύκλου οι διακυμάνσεις οφείλονται σε:
- α) υστερήσεις κατά την εφαρμογή των νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών
  - β) υστερήσεις στα αποτελέσματα των νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών
  - γ) πολιτικές σκοπιμότητες
  - δ) (α) και (γ)
  - ε) τίποτα από τα παραπάνω
- 14) Σε ποια από τα παρακάτω οφείλεται η μείωση του εύρους του κύκλου;
- α) στους αυτόματους δημοσιονομικούς σταθεροποιητές
  - β) στο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης
  - γ) στις μακροοικονομικές προβλέψεις
  - δ) (α) και (γ)
  - ε) κανένα από τα παραπάνω
- 15) Ποιος από τους παρακάτω παράγοντες δεν έχει συντελέσει στη μείωση του εύρους των κύκλων στη μεταπολεμική περίοδο;
- α) το αυξανόμενο μερίδιο των κρατικών δαπανών στο ΑΕΠ
  - β) ο ακτιβισμός της οικονομικής πολιτικής
  - γ) η μετατόπιση του κέντρου βάρους από το βιομηχανικό στον πρωτογενή τομέα
  - δ) η συμβολή των παγκόσμιων οικονομικών οργανισμών
  - ε) τίποτα από τα παραπάνω
- 16) Ποιο από τα παρακάτω δεν αποτελεί μέρος της προετοιμασίας μιας πρόβλεψης;
- α) η εξέταση της συμπεριφοράς μιας μεταβλητής κατά το παρελθόν βάσει οικονομετρικών και μαθηματικών μοντέλων
  - β) η εκτίμηση της ερμηνείας των αποτελεσμάτων των μοντέλων από ειδικούς
  - γ) η συμπλήρωση των μακροοικονομικών προβλέψεων από λιγότερο επίσημες τεχνικές (π.χ μελέτη ιστορικών στοιχείων)
  - δ) η εξέταση του τρόπου που συμπεριφέρθηκε μια μεταβλητή σε συνδυασμό με μια άλλη μεταβλητή
  - ε) τίποτα από τα παραπάνω
- 17) Πολλές οικονομικές προβλέψεις αποδεικνύονται ανακριβείς γιατί:
- α) εξαρτώνται από προηγούμενα δεδομένα
  - β) οι παράγοντες που ήταν παρόντες στους παρελθόντες οικονομικούς κύκλους μπορεί να μην έχουν πλέον σχέση με τον προσδιορισμό του τρέχοντος οικονομικού κύκλου
  - γ) οι σχέσεις μεταξύ των κύριων οικονομικών μεταβλητών μπορεί να αλλάξουν με τον καιρό
  - δ) οι επίσημες προβλέψεις τείνουν να είναι υπερβολικά αισιόδοξες
  - ε) όλα τα παραπάνω

- 18) Ποια είναι η σχέση μεταξύ επιχειρηματικών διακυμάνσεων και οικονομικής ανάπτυξης;
- α) είναι θετική
  - β) είναι θετική σε περιόδους ύφεσης
  - γ) είναι αρνητική
  - δ) δεν σχετίζονται
  - ε) τίποτα από τα παραπάνω
- 19) Ποιες από τις παρακάτω μεταβλητές χρησιμοποιεί μια επιχείρηση στις οικονομικές της προβλέψεις;
- α) το επιτόκιο
  - β) τις συναλλαγματικές ισοτιμίες
  - γ) το κόστος των πρώτων υλών
  - δ) τις προτιμήσεις των καταναλωτών
  - ε) όλα τα παραπάνω
- 20) Ποια η χρησιμότητα των προβλέψεων στην ερμηνεία των οικονομικών κύκλων;
- α) προβλέπουν με ακρίβεια τις οικονομικές διακυμάνσεις
  - β) διευκολύνουν την άσκηση νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής
  - γ) μειώνουν την αβεβαιότητα
  - δ) αποτελούν χρήσιμη πηγή πληροφόρησης
  - ε) (γ) και (δ)